

bijlage

Bijlage 2: Actieplan politieke ambtsdragers met een beperking

Datum

Ons kenmerk

Inleiding

In deze bijlage komt het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) op basis van de bevindingen uit zijn onderzoek naar politici met een beperking ([bijlage 1](#)) tot een Actieplan politieke ambtsdragers met een beperking. In dit Actieplan maakt het ministerie van BZK een selectie van de voorgestelde maatregelen, met het oog op initiatieven die op korte termijn te starten zijn in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2022. In dit Actieplan worden de beoogde beleidsinterventies beschreven aan de hand van het loopbaanperspectief model uit het onderzoek uit [bijlage 1](#).

Willen (interesse voor de politiek)

- Informatievoorziening blijkt een belangrijke sleutel in het activeren van de doelgroep. ProDemos en Ieder(in) hebben in opdracht van mijn ministerie de afgelopen maanden de cursus Politiek Actief¹ toegankelijk(er) gemaakt voor mensen met diverse beperkingen.
- Toegankelijkheid van cursusaanbod is ontzettend belangrijk. Daarom blijft het ministerie van BZK hierover in gesprek met de beroepsverenigingen van politieke ambtsdragers, zoals de Wethoudersvereniging en de Nederlandse Vereniging van Raadsleden. Het ministerie van BZK gaat bevorderen dat de lessen die ProDemos heeft geleerd, breder kunnen worden doorgevoerd. Daarnaast heeft de Stichting Disability Studies in Nederland een draaiboek ontwikkeld over het toegankelijk organiseren van bijeenkomsten voor mensen met een auditieve en visuele beperking. Ook dit draaiboek gaat het ministerie van BZK breder verspreiden.
- Een obstakel voor de doelgroep om politiek actief te worden is dat er onvoldoende informatie beschikbaar is over wat de inkomsten uit het ambt voor een effect hebben op het vaak fragiele bouwwerk van inkomsten uit uitkering(en), toeslagen en kwijtscheldingsmogelijkheden van gemeentelijke belasting(en). Om die reden gaat het ministerie van BZK (in samenwerking met ProDemos en Zorgbelang Inclusief) een centraal informatiepunt inrichten

¹ De cursus Politiek Actief is gericht op iedereen die interesse heeft om politiek actief te worden, maar nog niet precies weet wat de mogelijkheden zijn. De afgelopen jaren heeft ProDemos honderden mensen bereikt met de cursus Politiek Actief. Velen onder hen werden politiek actief: als raadslid, als lid van een dorpsraad, een WMO-raad, een jongerenraad of 'gewoon' als actief lid van een politieke partij.

waarin kennis en expertise wordt uitgewisseld door diverse betrokken organisaties.

- Politieke betrokkenheid van mensen met een beperking blijft achter terwijl de maatschappelijke betrokkenheid van de doelgroep hoog is. Een belangrijke reden hiervoor is dat het beeld over wat een politiek ambt inhoudt en welke mogelijkheden het biedt, bij deze doelgroep vaak onduidelijk is. Om die reden gaat het ministerie van BZK interactieve regiobijeenkomsten organiseren over politieke participatie door mensen met een beperking om aldus de doelgroep, betrokken organisaties en bestuurders bijeen te brengen om hen te enthousiasmeren over dit onderwerp. Een eerste regiobijeenkomst is al in 2019 succesvol in Gelderland georganiseerd. Uiteraard is het organiseren van een volgende regiobijeenkomst afhankelijk van de ontwikkelingen de komende tijd rond Covid-19. Gezien de kwetsbaarheid van de doelgroep voor dit virus wordt bezien of de regiobijeenkomsten ook in een andere vorm kunnen worden aangeboden.
- Op dit moment zijn er nog te weinig rolmodellen, voorbeelden van politieke ambtsdragers met een beperking, om de interesse in politiek en bestuur van de doelgroep te versterken en te bevorderen. Om die reden gaat het ministerie van BZK mensen met een beperking die actief zijn of waren in politiek of bestuur, benaderen als rolmodellen. Het ministerie van BZK gaat ervoor zorgen dat de rolmodellen regelmatig bijeenkomen, en dat zij gestimuleerd en gefaciliteerd worden.
- Tijdens de eerste regiobijeenkomst van het ministerie van BZK is de denktank van Gelderse mensen met een beperking met affiniteit of ervaringen in de lokale politiek opgericht. De denktank schrijft een manifest met een visie en concrete suggesties om de politieke participatie van mensen met een beperking te vergroten. Na de aanbieding wordt het manifest breed verspreid onder gemeenten en politieke partijen in Gelderland, met het aanbod om het toe te lichten. Het ministerie van BZK gaat dit manifest breder laten verspreiden.

Mogen (verkozen of benoemd worden)

- Het ministerie van BZK gaat een groep van 15 mensen met interesse in de politiek ondersteunen en coachen om zich kandidaat te stellen voor de politiek, in de vorm van een pilot waar het ministerie van BZK mee aan de slag gaat in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2022. Tot dusver is al gebleken dat hier voldoende belangstelling voor is.
- Voor kandidaten met een beperking is het van belang dat zij dezelfde uitgangspositie hebben als kandidaten zonder beperking. Hiervoor is specifieke (financiële) ondersteuning noodzakelijk. In het buitenland zijn hier veelbelovende resultaten mee geboekt. In het Verenigd Koninkrijk bestaat al een aantal jaren een fonds voor mensen met een beperking die zich kandidaat stellen. Kandidaten met een beperking ontvangen een bedrag van 2000 pond om de extra kosten tijdens de verkiezingscampagne die voortkomen uit de eigen handicap, te kunnen financieren. Hierbij kan worden gedacht aan extra/hogere vervoerskosten en aan het inhuren van zorg om die verkiezingscampagne te kunnen volbrengen. Uit onderzoek in het

Verenigd Koninkrijk blijkt dat er na invoering van deze maatregel niet alleen daadwerkelijk meer mensen met een beperking zich kandidaat hebben gesteld, maar ook zijn gekozen.

Het ministerie van BZK gaat om die reden in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 een pilot uitvoeren waaraan maximaal 30 kandidaat-politici met een structurele functionele beperking kunnen deelnemen, met, vergelijkbaar met het VK, een maximaal bestedingsbudget van 2.000 euro per kandidaat.

Kunnen (ondersteuning tijdens het ambt)

- Uit het onderzoek blijkt dat een volksvertegenwoordiger met een beperking voor zijn of haar ambtsvervulling baat kan hebben bij een persoonlijke ondersteuner. Een van de beoogde initiatieven is te bezien of een individueel raadslid met een beperking in dezelfde startpositie kan worden gebracht door de tijdelijke inhuur van een persoonlijke ondersteuner. Met behulp van die op (de beperking van) het raadslid afgestemde ondersteuning door een persoonlijke ondersteuner kan dat raadslid zich beter richten en concentreren op het vervullen van het ambt van volksvertegenwoordiger als zodanig. In Vlaanderen zijn hiermee al enige jaren goede ervaringen opgedaan. De taak van een dergelijke ondersteuner is het werk van de ambtsdrager met een beperking zodanig voor te bereiden, te regelen en te begeleiden dat de ambtsdrager daar zijn of haar tijd en energie niet aan hoeft te besteden en zich vooral kan concentreren op zijn taak als volksvertegenwoordiger. Denk aan het regelen van en het begeleiden tijdens vergaderingen en dienstreizen. Een ander voorbeeld is het filteren van informatie op een website voor een volksvertegenwoordiger met een visuele beperking, zodat deze niet zelf alles hoeft uit te luisteren om relevante informatie te achterhalen. Het ministerie van BZK onderzoekt samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Vereniging van Griffiers (VvG) de mogelijkheid om per 1 maart 2021 een proef met maximaal 20 persoonlijke ondersteuners voor individuele raadsleden met een beperking voor de duur van een jaar uit te voeren. Over de wijze waarop de proef wordt ingericht, worden de komende maanden nadere afspraken gemaakt. Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 wordt de proef geëvalueerd.
- Op dit moment kunnen politieke ambtsdragers ten laste van hun overheidsorgaan hulpmiddelen/voorzieningen ontvangen. In de praktijk blijkt dit te leiden tot ongemakkelijke gevoelens bij betrokkenen of zelfs tot politieke discussie. Het ministerie van BZK gaat de mogelijkheid onderzoeken van een nationaal fonds waaruit hulpmiddelen/voorzieningen voor politieke ambtsdragers met een beperking kunnen worden gefinancierd. Zoals dit gebeurt door het UWV bij werknemers met een beperking. Om het risico van kostenafwenteling te voorkomen (in tegenstelling tot de werknemersverzekeringen betreft het bij politieke ambtsdragers om begrotingsfinanciering), zou het landelijk fonds kunnen worden ingericht voor aanvullende of bovenmatige kosten.

Gaan (uit- of doorstroming)

- Mensen met een beperking zijn vaak raadsleden. Zij stromen minder vaak door naar een bestuurlijke functie. Een bestuurlijke functie is gezien de werklast lastiger in te passen dan een volksvertegenwoordigende functie. Het ministerie van BZK gaat de doorstroom bevorderen door te faciliteren dat rolmodellen zich aanbieden als coach en door middel van het organiseren van netwerkmomenten op regiobijeenkomsten in het kader van politieke participatie door mensen met een beperking.
- Om uitval van mensen met een beperking zoveel mogelijk tegen te gaan, kan informatie uit een lopend start- en exit-onderzoek helpen om meer inzicht te krijgen in de redenen voor het tussentijds vertrek van volksvertegenwoordigers en bestuurders. Een 'exit-vragenlijst' helpt om beter te analyseren wat de reden van uitval was, in hoeverre het hebben van een beperking daarop invloed had en hoe verder kan worden gezocht naar oplossingen.